

מה ייעשה בעודפי העגלות בעדרי החלב ?

נדרשתי מהנסיון הראשון, ששיטה זו הוכחה את עצמה; עדות לכך — התפתחותן המהירה של עגלות אלה, בהשוואה לאחרות, אשר גודלו בשנים הקודמות בשיטה הרגילה המקובלת עד- יין ברוב המשקים בארץ.

בהתחלת שנה זו, באוקטובר 1959, החלטתי לערוך תצפית יסודית יותר בגידול עגלות לבי- שר, החל מגיל הלידה. מגמתי היא לזרז את קצב גדילתן בשנה הראשונה לחייהן ובגיל של 12 חודש להוציאן לשוק הבשר במשקל ממוצע של 350 ק"ג. סבורני שבשיטה זו אפשר יהיה להפוך גם את גידול העגלות לבשר לענף רנטאבילי.

לשם השוואה העמדתי 2 קבוצות מקבילות: אחת של עגלות ואחת של עגלים; כל קבוצה בת 8 ראש. שיטת ההזנה והגמעת החלב בשתי הקבוצות היא אחידה. המזון המוגש להם נמדד ונשקל יום יום. כל חודש (בערך) אנו שוקלים את העגלות והעגלים. כל הפרטים בשאלות ההזנה ותוספת המשקל נרשמים בקפדנות, כדי שנוכל להסיק מסקנות ברורות ובדוקות.

אני מפרסם בזה סיכום ביניים מתצפית זו ואני מקווה שהרבה בוקרים ימצאו בו ענין רב. התצפית טרם נסתיימה והיא תימשך עד שהעגלות והעגלים יגיעו לגיל של 12 חודש בממוצע, אולם התוצאות החלקיות שהושגו עד עכשיו הן די מעודדות. צורתן הנאה של העגלות מעוררת

אחת הבעיות המטרידות בשנים האחרונות את מגדלי הבקר בארץ היא בעית העגלות העודפות בעדר החלב; באופן מיוחד החריפה בעיה זו השנה. ההצעות „מגבוה" להאיט את קצב התרחבותו של עדר פרות החלב, ואף לצמצמו, הביאו לידי כך שאין כיום בארץ שוק למבכירות. מהשיחות עם הרבה בוקרים בקיבוצים ובמושבים, אשר גידול מבכירות למכירה תפס אצלם מקום די נכבד בהכנסות הענף, מתרשמים שהשחרה מבוכה ואזלת יד. באיזור שלנו בלבד אומדים את העודף ב-1500 עגלות בשנה. הגיעו הדברים לידי כך שעגלה בת שבוע נמכרת במחיר של 80 ל"י, לעומת 200—220 ל"י שמשלמים כיום בעד עגל מאותו הגיל. הניסויים שנעשו בהרבה משקים ובתוכם גם אצלנו, לפטם עגלות מבוגרות, שעברו את הגיל של שנה, ולשווק אותן בשוק הבשר, לא הוכתרו בהצלחה. תוספת המשקל שלהן בתקופת הפיטום לא היתה גדולה; נוסף לזה שולם עבורן בשוק מחיר נמוך יותר (ללא הצדקה) מזה המקובל בשוק העגלים המפותחים. מובן איפוא שפתרון כזה של בעיית העגלות לא היה פתרון כלל.

בשנתיים האחרונות התחלתי לגדל את העגלות מעדר החלב עד לתקופת הגמילה, כלומר — עד לגיל של 5—6 חודשים, לפי שיטת ההזנה הנהוגה אצלנו זה שנים בגידול העגלים לבשר.

משקלי עגלים בשלבי גרילה שונים בתש"ך (ק"ג)

שם האם	שם האב	מספר ממשלתי	מס' אות	תאריך הלידה	משקל לידה ק"ג	2.12	27.1	28.2	21.3	7.4	17.5	26.4
1 גרטרודה	פלמח	58157	5	13.10.1959	40	67	112	155	188	211	251	294
2 נעמי	דנדי	58158	6	23.10.1959	41	64	110	154	188	208	270	318
3 וריבה	ספיר	58152	7	24.10.1959	41	63	107	149	179	202	268	306
4 הררית	סנה	58159	8	1.11.1959	39	54	100	134	165	186	244	301
5 טמירה	גיל	58163	9	5.11.1959	40	55	98	136	166	190	243	295
6 פולה	פלמח	58160	10	14.11.1959	40	47	89	128	154	173	223	270
7 ניסנה	קישון	58172	11	18.11.1959	39	40	79	114	147	170	223	270
8 פרחח	סנה	58165	12	25.11.1959	40	45	80	106	136	155	194	246
ס"ה של הקבוצה												
					320	435	775	1076	1322	1495	1916	2300

פרטים	משקל לידה	29 יום	85 יום	117 יום	139 יום	156 יום	196 יום	236 יום
משקל ממוצע לעגל	40	54.4	97	134.5	165.2	187	239.5	287.5
תוספת יומית ממוצעת *	—	0.760	0.496	1.172	1.395	1.270	1.314	1.200
* תוספת יומית ממוצעת לכל התקופה 1.050 ק"ג.								

לעגל אחד								ס"ה לכל הקבוצה	לכל הקבוצה						
ס"ה לעגל אחד	236 י"ט	196 י"ט	156 י"ט	139 י"ט	117 י"ט	85 י"ט	המזון		236 י"ט	196 י"ט	156 י"ט	139 י"ט	117 י"ט	85 י"ט	המזון
116	—	—	—	—	—	116	חלב מלוח	928	—	—	—	—	—	928	לב מלא
627	—	—	51	111	192	273	חלב רזה	5016	—	—	408	888	1536	2184	לב רזה
	80	80	34	44	64	90	מ"מ א'		640	640	272	352	512	720	מ"מ א'
	101.5	80	27	17	8	—	מ"מ ב'		812	640	216	136	64	—	מ"מ ב'
25.5	181.5	160	61	61	72	90	ס"ה מ"מ	5004	1452	1280	488	488	576	720	ס"ה מ"מ
173	40	40	16.5	17.5	25.5	33.5	שחת	1384	320	320	132	140	204	268	שחת
435	160	148	51	44	32	—	ירק	3480	1289	1184	408	352	256	—	ירק

שם האם	שם האב	מספר ההתאחדות	הגיל	מס'קל לידה	11.11	20.1	10.2	2.3	7.4	12.5	12.6
הודית	מקסים	69686	1.10.1959	39	54	105	128	147	180	222	254
גת	גיל	69687	2.10.1959	40	55	115	134	153	188	219	250
בלימה	דנדי	69688	11.10.1959	40	53	113	141	164	203	243	284
טמבלית	תור	69689	12.10.1959	39	50	103	126	146	187	220	252
פלמית	סנה	71463	27.10.1959	39	40	86	104	119	150	182	209
הדסה	חלוץ	71465	2.11.1959	40	42	87	113	136	169	211	239
אולימפידה	פלד	71466	4.11.1959	39	41	80	100	114	150	190	224
זיוית	מקסים	71470	22.11.1959	40	—	63	86	111	141	185	208
ס"ה וממוצע			22.10.1959	316	—	752	932	1090	1368	1672	1920

פ ר ט י ם	משקל לידה	90 יום	111 יום	132 יום	168 יום	203 יום	234 יום	ס"ה וממוצע
משקל ממוצע לעגלה	39,5	94	116,5	136,2	171	209	249	
חוספת יומית ממוצעת *	—	0.605	1.071	0.938	0.965	1.085	1.000	0.857

* חוספת יומית ממוצעת לכל התקופה 0.857 ק"ג.

האספקה לעגלות לגיליהן השונים (ק"ג)

המזון	90 יום	111 יום	132 יום	168 יום	203 יום	234 יום	ס"ה לכל הקבוצה	90 יום	111 יום	132 יום	168 יום	203 יום	234 יום	ס"ה לעגלה אחת
חלב מלא	960	—	—	—	—	—	960	120	—	—	—	—	—	120
חלב רזה	2640	840	504	864	—	—	4848	330	105	63	108	—	—	606
מ"מ א'	816	341	336	576	560	496		102	42.6	42	72	70	62	390.6
מ"מ ב'	—	—	84	212	434	580		—	—	10.5	21.5	54.2	72.5	163.7
ס"ה מ"מ	816	341	420	788	994	1076	4435	102	42.6	52.5	98.5	124.2	134.5	554.3
שחת	288	105	105	216	280	248	1242	36	13.2	13.2	27	35	31	155.4
ירק	—	56	336	864	840	744	2840	—	7	42	108	105	93	355

סיכומי ההזנה ביחידות מזון

לעגלה אחת				לעגל אחד			
המזון	ק"ג	יח"מ	הערות וסיכומים	המזון	ק"ג	יח"מ	הערות וסיכומים
חלב מלא	120	40	ס"ה יחידות מזון — 757	חלב מלא	116	39	ס"ה יחידות מזון — 845
חלב רזה	606	102	תוספת המשקל — 200.5 ק"ג	חלב רזה	627	109	תוספת המשקל — 247.5 ק"ג
מזון מרוכז	554.3	527	לכל ק"ג תוספת משקל	מזון מרוכז	625.5	595	לכל ק"ג תוספת משקל
שחת	155.4	52	נצרכו 3.8 יחידות מזון	שחת	173	58	נצרכו 3.5 יחידות מזון
ירק	355	36		ירק	435	44	
ס"ה	757			ס"ה	845		

זה והזנתה הראציונאלית והחסכונית. יבואו בעליהן על שכרם. מותר אפילו להביע את התשערה שהודות לטיב המעולה של הבשר ותפירתו הטובה, יעלה גם מחירו בשוק הבשר ויש תווה לזה של העגלים.

ואלה העגלות שתיקבענה כחליפין לפרות, יטופל בהן ויזינו אותן לפי השיטה המקובלת לגבי עגלות גדולות (מבכירות), כשתפריטן מבוסס בעיקרו על מספוא גס. אין כל ספק שב־עקב התפתחותן המהירה וגדילתן המזורזת עד לגיל של 12 חודשים נוכל להקדים את מועד הזרעתן, ובדרך זו לחסוך בהוצאות הגידול עד להמלטה הראשונה.

משמר העמק 30.7.1960

אודלסקי מאיר

התפעלות בעיני בוקרים ותיקים זמנוסים ובעיני המדריכים לגידול בקר המבקרים כאן. עובדה זו מחזקת אותי בדעתי שגם בגידול העגלות מעדר החלב כדאי לעשות מהפכה קטנה.

הצעתי היא — קודם כל להאריך את תקופת ההגמעה בחלב עד לגיל של 5—6 חודשים ול־בסס את הזנתן בשנה הראשונה לחייהן על מזון מרוכז בעיקר, עד ל־80% מכלל המזונות המוג־שים לעגלה בתקופת גדילתה זו.

כדאי לעשות זאת לאו דוקא בשנת בצורת. אלא גם בשנים רגילות.

היתרון בהצעתי זו היא בכך שכל בוקר יוכל לגדל ללא כל חשש את כל העגלות הנולדות, ובהגיען לגיל של 12 חודש תהיה לו האפשרות לערוך בירור ולקבוע את עתידה של כל עגלה. אם לבשר — הרי הודות למשקלן הגבוה בגיל